

Всероссијскӧј Централнӧј Исполнительнӧј Комитет Президиумлӧн постановленије Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республикаса Конституција јылыӧ

РСФСР Конституција проект јылыс Конституционнӧј Комиссияса Председатель М. И. КАЛЫНИН жортлыс доклад кывзӧм бӧрын, Всероссийскӧј Централнӧј Исполнительнӧј Комитетлӧн Президиум постановлајтӧ:

ВЦИК Президиумса Конституционнӧј Комиссияӧн представитӧм РСФСР Конституцијалыс проект ошкыны да сувтӧдны

Сӧветјас Чрезвычайнӧј XVII-ӧд Всероссийскӧј Сјездӧн видлалӧм вылӧ.

Всероссијскӧј Централнӧј Исполнительнӧј Комитетса
Председатель—М. КАЛЫНИН.

Всероссијскӧј Централнӧј Исполнительнӧј Комитетса
Секретар—А. КИГЕЛЬЕВ.

Москва, Кремль, 1936-ӧд вога декабр 23-ӧд лун.

РСФСР Конституцијалӧн проект, кодӧс представитӧма РСФСР ВЦИК-са Конституционнӧј Комиссияӧн да ошкӧма РСФСР ВЦИК Президиумлӧн Сӧветјас Чрезвычайнӧј XVII-ӧд Всероссийскӧј Сјезд вылын видлалӧм вылӧ

Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республикалӧн КОНСТИТУЦИЈА (Основнӧј Закон)

I-ӧј ГЛАВА

Общественнӧј устројство

1-ӧј статта. Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республика ем рабочӧјјаслӧн да крестаналӧн социалистическӧј государство.

2-ӧд статта. РСФСР-лӧн политическӧј подулыс—ужалыс јӧз депутатјаслӧн Сӧветјас, кодјас быдысны да јонмысны помещицјаслыс да капиталистјаслыс властӧ путкылтӧмла да пролетариат диктатура шедӧдӧмла.

3-ӧд статта. РСФСР-ын став власт карса да сиктса ужалыс јӧз кытын ужалыс јӧз депутатјас Сӧветјас пыр.

4-ӧд статта. РСФСР-лӧн экономическӧј подулыс—овмӧслӧн социалистическӧј система і производство ӧрудіејас да средствојас вылӧ социалистическӧј собственност, кодјас утвердитисны овмӧслыс капиталистическӧј системасӧ бырӧдӧмла, производство ӧрудіејас да средствојас вылӧ частнӧј собственност отменитӧмла да мортӧс мортӧн эксплуатирујтӧм бырӧдӧмла.

5-ӧд статта. РСФСР-ын социалистическӧј собственност ем либӧ государственнӧј собственност формаа (став јӧздӧн достӧјаније), либӧ кооперативно-колхознӧј собственност формаа (торја колхозјаслӧн собственност, кооперативнӧј ӧтутчӧмјаслӧн собственност).

6-ӧд статта. Му, сылӧн пышкӧсыс, вајас, вӧрјас, заводјас, фабрицјас, шахтајас, рудникјас, кӧрттуј, вавыв да сынӧдывыв транспорт, банкјас, свјазлӧн средствојас, государствон котыртӧм визму овмӧсса гырыс предпріјатіејас (совхозјас, машинотракторнӧј станцијас да с. в.), а сизжӧ коммунальнӧј предпріјатіејас да карјасын да промышленнӧј пунктјасын основнӧј жиљшцинӧј фонд ем государственнӧј собственност, мӧднӧгӧн-кӧ став јӧздӧн достӧјаније.

7-ӧд статта. Колхозјасын да кооперативнӧј организацијасын общественнӧј предпріјатіејас најӧ ловја да мјортвӧј инвентарӧн, колхозјасын да кооперативнӧј организацијасын вӧчан продукцијасыс, кызі і налӧн общественнӧј стрӧј-

бајасыс ем колхозјаслӧн да кооперативнӧј организацијаслӧн общественнӧј, социалистическӧј собственност.

Быд колхознӧј дворлӧн основнӧј доход кынчи, коді воӧ общественнӧј колхознӧј овмӧсыс, ем ас пӧлзутчӧмын усадба бердса неыжыд муучасток да усадба бердса участок вылын аслас собственностын подсобнӧј овмӧс, олан керка, продуктивнӧј скӧт, курӧг, пӧтка да визму ужалан посны инвентар—визму ужалан артел устав серті.

8-ӧд статта. Колхозјасӧн занимајтан му закреплајтчӧ на сајӧ донбоеттӧг да сроттӧг пӧлзутчӧм вылӧ, мӧднӧгӧн-кӧ век кежлӧ.

9-ӧд статта. Овмӧслӧн социалистическӧј системакӧд ӧтщӧш, коді ем РСФСР овмӧсын ыжыдалыс форма, законӧн лезӧ ӧтка крестаналӧн да кустарјаслӧн посны частнӧј овмӧс, коді подулассӧ ас уж вылын да коді оз лез јӧзлыс уж эксплуатирујтӧм.

10-ӧд статта. Гражданалӧн личнӧј собственност правоыс најӧ трудӧвӧј доходјас да чӧжӧмторјас вылӧ, олан керка вылӧ да подсобнӧј гортса овмӧс вылӧ, гортгӧгӧрса ембурјас вылӧ, личнӧ ас вылӧ визан да удобство кӧлујас вылӧ, сизжӧ кызі гражданалӧн личнӧј собственност наследујтӧм вылӧ правоыс—охранајтӧдны законӧн.

11-ӧд статта. РСФСР-лӧн хозяйственнӧј олӧмыс учитеӧ да вескӧдлысӧ государственнӧј народнохозяйственнӧј планӧн общественнӧј озырлун содтӧм могыс, ужалыс јӧзлыс материальнӧј да культурнӧј уровеньӧ пыр ӧтарӧ кыпӧдӧм могыс, социалистическӧј государствоыс независимостӧ крепитӧм да сылыс обороноспособностӧ јонмӧдӧм могыс.

12-ӧд статта. РСФСР-ын уж—обязанност да честа делӧ ужавны вермыс быд гражданинлӧн ташӧм принцип серті: „коді оз ужав, сизӧ оз сој“.

РСФСР-ын пӧртеӧ олӧмӧ социализмлӧн принцип: „быдӧнсаң—сизӧ способност серті, быдӧнлы—сизӧ уж серті“.

II-ӧд ГЛАВА

Государственнӧј устројство

13-ӧд статта. Сојузнӧј республикајас костын экономическӧј да политическӧј виз куза, сизжӧ кызі і оборона куза мӧда-мӧдлы отсаӧм олӧмӧ пӧртӧм могыс, Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республика асвӧлаӧн ӧтутчис ӧткод праваа мукӧд Сӧветскӧј Социалистическӧј Республикајаскӧд: Украинскӧј ССР-кӧд, Белорусскӧј ССР-кӧд, Азербайджанскӧј ССР-кӧд, Грузинскӧј ССР-кӧд, Армјанскӧј ССР-кӧд, Туркменскӧј ССР-кӧд, Узбекскӧј ССР-кӧд, Таджикскӧј ССР-кӧд, Казахскӧј ССР-кӧд, Киргизскӧј ССР-кӧд сојузнӧј государство—Сӧветскӧј Социалистическӧј Республикајас Сојузӧ.

Таныс петӧмӧн, РСФСР обеспечивајтӧ СССР сајын правојас, кодјасӧс определитӧма СССР Конституција 14-ӧд статтаӧн.

СССР-са Конституција 14-ӧд статта префелјас сајын РСФСР осуществлајтӧ государственнӧј властӧ самостоятельнӧја, асыс сувереннӧј правојасӧ тырвыӧ сохранајтӧмӧн.

14-ӧд статта. Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республика состоитӧ: Азово-Черноморскӧј, Далне-Восточнӧј, Западно-Сибирскӧј, Красноярскӧј, Северо-Кавказскӧј крајјасыс; Воронежскӧј, Восточно-Сибирскӧј, Гор'ковскӧј, Западнӧј, Ивановскӧј, Калининскӧј, Кировскӧј, Кузбывшевскӧј, Курскӧј, Ленинградскӧј, Московскӧј, Омскӧј, Оренбургскӧј, Саратовскӧј, Свердловскӧј, Севернӧј, Сталинградскӧј, Челябинскӧј, Ярославскӧј областјасыс; Татарскӧј, Башкирскӧј, Бур'ат-Монголскӧј, дагестанскӧј, Кабардино-Балкарскӧј, Калмыцкӧј, Карельскӧј, Комі, Крымскӧј, Маријскӧј, Мордовскӧј, Немцев Поволжа, Северо-Осетинскӧј, Удмуртскӧј, Чечено-Ингушскӧј, Чувашскӧј, Якутскӧј автономнӧј сӧветскӧј социалистическӧј республикајасыс да Адыгейскӧј, Еврейскӧј, Карачаевскӧј, Оротскӧј, Хакасскӧј, Черкесскӧј автономнӧј областјасыс.

15-ӧд статта. Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистиче-

скӧј Республика сохранајтӧ ас сајас право петны Сӧветскӧј Социалистическӧј Республикајас Сојузыс.

16-ӧд статта. РСФСР-лӧн территория оз вермы лоны вежӧма РСФСР сӧгластӧг.

17-ӧд статта. СССР-лӧн законјас быт олӧмӧ пӧртанаӧс РСФСР территория вылын.

18-ӧд статта. РСФСР-са быд гражданин ем СССР-са гражданин.

Став мукӧд сојузнӧј республикајасса граждана пӧлзутчӧны РСФСР территория вылын РСФСР-са гражданаӧд ӧткод правојасӧн.

19-ӧд статта. Россијскӧј Сӧветскӧј Федеративнӧј Социалистическӧј Республика ведајтӧмӧ пырӧны аслас высшӧј власт органјас да государственнӧј управленије органјас пыр:

а) РСФСР-лыс Конституција лӧсӧдӧм да сизӧс олӧмӧ пӧртӧм борса контрол;

б) автономнӧј сӧветскӧј социалистическӧј республикајасыс Конституцијасыс вынсӧдӧм;

в) РСФСР составын выл крајјас да областјас, а сизжӧ выл автономнӧј республикајас да областјас котыртӧм СССР-са Верховнӧј Сӧветӧн вынсӧдӧм выл сетӧм;

г) автономнӧј сӧветскӧј социалистическӧј республикајасыс да автономнӧј областјасыс границајасӧ да рајонјас выл јукӧмсӧ вынсӧдӧм;

д) крајјасыс да областјасыс границајасӧ да рајонјас выл јукӧмсӧ установитӧм;

е) РСФСР-лӧн законодательство;

ж) государственнӧј порадок да гражданагыс правојас охранајтӧм;

з) РСФСР-лыс народнохозяйственнӧј плансӧ, кызі СССР-са народнохозяйственнӧј планыс јукӧн, вынсӧдӧм;

и) РСФСР-лыс государственнӧј бјуджет вынсӧдӧм;

к) государственнӧј да меставывса налогјас, сборјас да неналого-

РСФСР Конституціалон проект, кодос представітма РСФСР ВЦИК-са Конституціонној Коміссіаон да ошкма РСФСР ВЦИК Презідіумон Советјас Чрезвычайној XVII-од Всероссийској Сјезд вылын відлалом выло

Росіјској Советској Федеративној Соціалістическој Республікалон

КОНСТИТУЦІЯ (Основној Закон)

вој доходјас СССР-са законода-
тельство серті установітм;

л) автономној республікајаслыс
бјуджетјас да крајјаслыс да об-
ластјаслыс меставыса бјуджетјас
олмо портмон вескдлм;

м) страховој да сберегательној
делон вескдлм;

н) республіканској подчиненіјеса
банкјасон, промышленној, візму ов-
мбса да торговој підприєміјасон
да організаціјасон управлајтм;

о) сојузној подчиненіјеса предпри-
ятіјас состојаніе да управлај-
тм борсаконтрол да віздом;

п) муон, мупышкбса озырлун-
јасон, вбрјасон да вајасон пользут-
чан пбрадок установітм;

р) жылішної да коммуналној
овмбсон, карјаса да мукдб насе-
лонној местајаса жылішної строи-
тельствоон да благоустројствоон
вескдлм;

с) тујјас строітм, меставыса
транспортон да свјазон вескдлм;

т) уж јылыс законодательство;

у) соціалној обеспеченіе дел-
он вескдлм;

ф) начальної, средней да высшой
образованіе делон вескдлм;

х) РСФСР-ын культурно-просве-
тителној, зоввізалун кутан да на-
учној організаціјасон да учреж-
деніјасон вескдлм да общеще-
республіканској тодчанлуна куль-
турно-просветителној, зоввізалун
кутан да научној організаціјасон
да учрежденіјасон управлајтм;

ц) фізическој культура да спорт
дело котыртм да вескдлм;

ч) РСФСР-са судебној органјас
котыртм;

ш) РСФСР гражданстволыс пра-
војас сетом;

щ) РСФСР-са судебној орган-
јасон судітм гражданајасос амні-
стирујтм да помілујтм.

20-од статта. Быд Автономној
республікалон ем аслас Конститу-
ціја, коді арталд Автономној рес-
публикалыс аслыспдлслунјасо да
лосдлм РСФСР Конституціакд
да СССР Конституціакд тырвыд
лосаланаон.

21-од статта. РСФСР-са закон-
јас быт нуоданаос Автономној рес-
публика территория вылын. Авто-
номној республікалон-ко законыс
оз лосав РСФСР-са законкд, де-
ствујт РСФСР-са закон.

III-од ГЛАВА

Росіјској Советској Федеративној Соціалі- стическој Республікаса государственной властлон высшой органјас

22-од статта. РСФСР-са госу-
дарственной властлон высшой ор-
ганыс ем РСФСР-са Верховној Со-
вет.

23-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет портд олмо став пра-
војасо, кодјасо сетом РСФСР-
лы РСФСР Конституціја 13-од да
19 статтајас серті, мыещ најд, Кон-
ституціја серті, оз пырны РСФСР-
са Верховној Советлы подотчот-
ној РСФСР органјас компетенці-
јао: РСФСР-са Верховној Совет
Презідіумлы, РСФСР-са Народной
Коміссарјас Советлы да РСФСР-
са Народной Коміссаріатјаслы.

24-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет ем РСФСР-лон зік оті
законодательной орган.

25-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет борјасо РСФСР-са
гражданаон борјасон округјасын
вола васа срок кежло норма серті:
150 сурс олыс выло отік депутат.

26-од статта. Закон лыдысо
вынбдлм, примітма-ко сіјос
РСФСР-са Верховној Советон го-
лосјас прдстд большинстоон.

27-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советон примітм законјас
јдзодбны РСФСР-са Верховној Со-
вет Презідіумса председател да
секретар кырымаломн.

28-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет борјд РСФСР Верховној
Советса председателос да сылы
кык вежысјасос.

29-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советса председател вескдл-
ло РСФСР-са Верховној Совет
заседаніјасон да ведајт сіјд пыш-
кбса распорадокн.

30-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советлон сессіјасыс чукорт-
бны РСФСР-са Верховној Совет
Презідіумон вонас кыкыс.

Внеочередной сессіјас РСФСР-

х) РСФСР-ын культурно-просве-
тителној, зоввізалун кутан да на-
учној організаціјасон да учреж-
деніјасон вескдлм да общеще-
республіканској тодчанлуна куль-
турно-просветителној, зоввізалун
кутан да научној організаціјасон
да учрежденіјасон управлајтм;

ц) фізическој культура да спорт
дело котыртм да вескдлм;

ч) РСФСР-са судебној органјас
котыртм;

ш) РСФСР гражданстволыс пра-
војас сетом;

щ) РСФСР-са судебној орган-
јасон судітм гражданајасос амні-
стирујтм да помілујтм.

20-од статта. Быд Автономној
республікалон ем аслас Конститу-
ціја, коді арталд Автономној рес-
публикалыс аслыспдлслунјасо да
лосдлм РСФСР Конституціакд
да СССР Конституціакд тырвыд
лосаланаон.

21-од статта. РСФСР-са закон-
јас быт нуоданаос Автономној рес-
публика территория вылын. Авто-
номној республікалон-ко законыс
оз лосав РСФСР-са законкд, де-
ствујт РСФСР-са закон.

ховној Советса депутатјаслыс пол-
номочіејасо.

Мандатной Коміссіја представі-
тм серті РСФСР-са Верховној
Совет решајт лбо признајтны пол-
номочіејасо, лбо кассірујтны
борјомс торја депутатјаслыс.

35-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет назначајт, кор сіјд
лыдло коланаон, лубдј вопрос ку-
за следственной да ревізіонной ко-
міссіјас.

Став учрежденіејас да долж-
ностной јоз објазанос портны ол-
мо тајд коміссіјаслыс требовані-
ејасо да сетны налы колана ма-
териалјас да документјас.

36-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советлон депутат оз вермы
лоны кыкбма судебној кыккут-
мо лбо арестујтма РСФСР-са
Верховној Совет согластог, а кад-
коластас, кор оз мун РСФСР-са
Верховној Советлон сессіја, —
РСФСР-са Верховној Советса Пре-
зідіум согластог.

IV-од ГЛАВА

Росіјској Советској Федеративној Соці- алістическој Республікалон государственной управленіе органјас

41-од статта. РСФСР-са госу-
дарственной властлон высшой іспол-
нительной да распорядительной органыс
ем РСФСР-са Народной Коміссар-
јаслон Совет.

42-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјаслон Совет кыкку-
т РСФСР-са Верховној Совет во-
зын да сылы подотчотной, а
РСФСР-са Верховној Совет сес-
сіјас костын—РСФСР-са Верхов-
ној Совет Презідіум возын, кодлы
подотчотной.

43-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјаслон Совет СССР-са
да РСФСР-са законјас, СССР-са
Нардной Коміссарјас Советлон
постановленіејас да распоражені-
ејас подув вылын да најос олмо
портм мого ледало постановле-
ніејас да распораженіејас да про-
верајт најос олмо портмсо.

44-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјас Советлон поста-
новленіејасыс да распораженіеја-
сыс олмо быт портанаос РСФСР-
са став территория вылын.

45-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјаслон Совет:

а) отувт да вескдлм ужсо
РСФСР-са Народной Коміссаріат-
јаслыс да сылы мукд подведом-
ственной хозяйственной да культур-
ной учрежденіејаслыс; отувт да
проверајт ужсо общесојузној
Нардной Коміссаріатјаса уполномо-
ченнойјаслыс;

б) примітало мерајас народно-хо-
зайственной план олмо портм
куза;

в) примітало мерајас РСФСР-са
государственной да местной бјуд-
жет олмо портм куза;

г) примітало мерајас общест-
венной пбрадок кутм куза, госу-
дарстволыс интересјасо дорјом
да гражданајаслыс правојасо ві-
зъм куза;

д) вескдлм да проверајт уж-
со автономној республікајаса
Нардной Коміссарјас Советјаслыс,

37-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советлон полномочіејас пома-
гдм бдын РСФСР-са Верховној
Советлон Презідіум назначајт
выл борјасмјас РСФСР-са Вер-
ховној Советлон полномочіејас
помасан лунсан кык толыса сро-
кыс не сорбжык.

38-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Советлон полномочіејас пома-
гдм бдын РСФСР-са Верховној
Советса Презідіум кутд асыс пол-
номочіејасо сетчдз, кытчдз вылыс
борјом РСФСР-са Верховној Со-
вет оз лосд РСФСР-са Верхов-
ној Советлыс выл Презідіум.

39-од статта. Вылыс борјом
РСФСР-са Верховној Советос чу-
корт РСФСР-са Верховној Совет
важ составса Презідіумыс борјом
брас толыс мыстыс не сорб-
жык.

40-од статта. РСФСР-са Верхов-
ној Совет лосдд РСФСР-са Пра-
вительство—РСФСР-са Народной Ко-
міссарјаслыс Совет.

вескдло да проверајт ужсо крај-
јаса да областјаса ужалыс јоз
депутатјаслон Советјас ісполні-
тельной комітетјаслыс;

е) лосдало, кор ковмас, РСФСР-
са Народной Коміссарјас Совет
бердын хозяйственной да культур-
ной строітчдм куза специальной ко-
мітетјас да Главной Управленіеја-
с.

46-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјас Советлон ем пра-
во управленіе да овмбса отрасл-
јас куза, кодјас пырны РСФСР-
са компетенціјао, отменајтны крај-
јаса да областјаса ужалыс депу-
татјас Советјас ісполнительной ор-
ганјаслыс шудмјасо да распора-
женіејасо да дугдавын олмо
портмыс автономној республі-
кајаса Народной Коміссарјас Со-
ветјаслыс постановленіејасо да
распораженіејасо да крајјаса да
областјаса ужалыс јоз Советјас-
лыс шудмјасо да распораженіеја-
с. РСФСР-са Народной Коміс-
сарјас Советлон ем право отменајт-
ны РСФСР-са Народной Коміссар-
јаслыс приказјасо да інструкціја-
с.

47-од статта. РСФСР-са Народ-
ной Коміссарјаслон Совет лосдд
РСФСР-са Верховној Советон та-
шдм составон:

РСФСР Народной Коміссарјас
Советса председател;

РСФСР Народной Коміссарјас
Советса председателос вежыс-
јас;

РСФСР Государственной План-
вой Коміссіјаса председател;

РСФСР-са Народной Коміссарјас:

— Пішчевой промышленност ку-
за;

Кокны промышленност куза;

Ворпромышленност куза,

Візму ужалом куза;

Черновой да животноводческой

РСФСР Конституційалон проек, кодос представітма РСФСР ВЦК-са Конституційнон Коміссіяон да ошкма РСФСР ВЦК Презідіумон Советяс Чрезвычайнон XVII-од Всероссийскон Сјезд вылын відлалом выло

Російскон Советскон Федеративнон Соціалістическон Республікалон

КОНСТИТУЦІЯ (Основнон Закон)

совхозяс куза;
Фінансяс куза;
Пышкбсса торгуютом куза;
Јустіція куза;
Ѕонвізалун кутом куза;
Просвешченіе куза;
Местнон промышленност куза;
Коммуналнон овмос куза;
Соціалнон обеспеченіе куза;
Заготовкаяс куза СССР Комітетса уполномоченнон;
Искусство делюяс куза Управленіеса начальник;
Общесојузнон Народнон Комісаріатјасса уполномоченнонјас.

48-од статта. РСФСР-са правітелство лібо РСФСР-са Народнон Комісар, кодлы вчюма јуалом РСФСР Верховнон Советса депутатон, објазанос кујим лунја срыс не соронжык сетны кывјон лібо гижомон вочакыв РСФСР-са Верховнон Советын.

49-од статта. РСФСР-са Народнон Комісарјас вєкбдлоны РСФСР компетенціаон пырыс государственнон управленіе јуконјасон.

50-од статта. РСФСР-са Народнон Комісарјас соответствующонон Народнон Комісаріатјас компетенціа пределјасын СССР-са да РСФСР-са законјас, СССР-са Народнон Комісарјас Советлон да РСФСР-са Народнон Комісарјас Советлон постановленіејас да распоряженіејас, СССР-са сојузно-республіканскон Народнон Комісаріатјаслон приказас да інструкціајас подув вылын да најос оломо портюмогыс лєзалюны приказјас да інструкціајас да прөвератюны најос оломо портюмє.

51-од статта. РСФСР-са Народнон Комісаріатјас емєс лібо сојуз-

но-республікансконон лібо республіканскононјас.

52-од статта. РСФСР-са сојузно-республіканскон Народнон Комісаріатјас вєкбдлоны налы поручітом РСФСР-са государственнон управленіе отрасли, сөмын СССР-са Верховнон Совет Презідіумон вынєддом список сертіурчітом лыда прөпріятіејасыс кынці, кыці РСФСР-са Народнон Комісарјас Советлы, сіці і СССР-са соответствующонон сојузно-республіканскон Народнон Комісаріатлы подчїнајтчюмон.

53-од статта. РСФСР-са Республіканскон Народнон Комісаріатјас вєкбдлоны налы поручітом государственнон управленіе отрасли, РСФСР-са Народнон Комісарјас Советлы вєскыда подчїнајтчюмон.

54-од статта. РСФСР-са сојузно-республіканскон Народнон Комісаріатјасон лобны РСФСР-са ташюм Народнон Комісаріатјас:
Пішчєвонон промышленност куза;
Кокны промышленност куза;
Вөрпромышленност куза;
Вїзму ужалюм куза;
Ѕерновон да жївотноводческонон совхозјас куза;
Фінансјас куза;
Пышкбсса торгуютом куза;
Пышкбсса делюяс куза;
Јустіція куза;
Ѕонвізалун кутюм куза.

55-од статта. Республікансконон Народнон Комісаріатјасон лобны РСФСР-са ташюм Народнон Комісаріатјас:

Просвешченіе куза;
Местнон промышленност куза;
Коммуналнон овмос куза;
Соціалнон обеспеченіе куза.

V-од ГЛАВА

Автономнон Советскон Соціалістическон Республікајасса государственнон властлон высшонон органјас

56-од статта. Автономнон республікаса государственнон властлон высшонон органыс ем АССР-са Верховнон Совет.

57-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет бөрјусєо республікаса гражданонон вєса срок кєжло Автономнон республікаса Конституціаон урчїтом прөпрїятєлєство нормајас серті.

58-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет ем зїкєтї законодательнон орган АССР-лон.

59-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет:

а) прїміто Автономнон республікалыс Конституціа да пырто сіюс РСФСР-са Верховнон Советлы вынєддом выло;

б) урчїто Автономнон республікаса районјас выло јуклом да районјаслыс да карјаслыс границајасєо да пырто РСФСР-са Верховнон Советлы вынєддом выло;

в) вынєддо Автономнон республікалыс народно-хөзїствєннон план да бюджет;

г) оєто Автономнон республікаса почетнон званїејас.

60-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет бөрјю АССР-са Верховнон Советлыс Презідіум ташюм составон: АССР-са Верховнон Совет Презідіумса прөседатєлєс, сіюс вєжыєјасєс, Презідіумса секретарєс да АССР-са Верховнон Совет Презідіумса шленјасєс.

61-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет Презідіум подотчюнон АССР-са Верховнон Советлы.

62-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет Презідіумлон полномочїејасыс урчїтєны АССР-са Конституціаон.

63-од статта. Засєданїејас нудюдом могыс Автономнон республікаса Верховнон Совет бөрјю АССР Верховнон Советса прөседатєлєс да сіюс вєжыєјасєс.

64-од статта. Автономнон республікаса Верховнон Совет лєсєддо Автономнон республікалыс Прївїтелєство—АССР-са Народнон Комісарјаслыс Совет.

VI-од ГЛАВА

Автономнон Советскон Соціалістическон республікајасса государственнон управленіе органјас

65-од статта. АССР-са государственнон властлон высшонон исполнїтелнон да распорядїтелнон органыс ем АССР-са Народнон Комісарјаслон Совет.

66-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјаслон Совет кывкуто АССР-са Верховнон Совет воын да сылы подотчюнон, а Автономнон республікаса Верховнон Совет сєсїејас кєстын—Автономнон республікаса Верховнон Совет Презідіум воын, кодлы подотчюнон.

67-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјаслон Совет СССР-са, РСФСР-са да Автономнон республікаса законјас, СССР-са да РСФСР-са Народнон Комісарјас Советјас шюмјас да распоряженїејас подуввылын да најос оломо портюмогыс лєзалю шюмјас да распоряженїејас да прөвератю најос оломо портюмє.

68-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјас Советлон ем право отменїтны АССР-са Народнон Комісарјаслыс прїказјас да інструкціајас, АССР терріторїа вылын округјасєс, карјасєс да районјасєс ужалыс јюс Советјас депутатјас исполнїтелнон комїтетјаслыс шюмјас да распоряженїејас, а сіюжю дугюдны оломо портюмыс округјасєс, карјасєс да районјасєс ужалыс јюс Советјас депутатјаслыс шюмјасєс да распоряженїејасєс.

69-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјаслон Совет лєсєдєддо Автономнон республікаса Верховнон Советон ташюм составон:

Автономнон республікаса Народнон Комісарјас Советса прөседатєлєс;

Народнон Комісарјас Советса прөседатєлєс вєжыєјас;

Государственнон планювонон комїсїејасєс прөседатєлєс;

VII-од ГЛАВА

Автономнон областјаслон государственнон власт органјас

73-од статта. Автономнон областса государственнон властлон органыс ем Автономнон областса ужалыс депутатјаслон Совет.

74-од статта. Автономнон областса ужалыс јюс депутатјаслон Совет бөрјусєо Автономнон областса гражданонон кык вєса срок кєжло РСФСР-са Конституціаон урчїтом прөпрїятєлєство нормајас серті.

75-од статта. Автономнон об-

Народнон Комісарјас:
Вїзму ужалюм куза;
Фінансјас куза;
Пышкбсса торгуютом куза;
Пышкбсса делюяс куза;
Јустіція куза;
Ѕонвізалун кутюм куза;
Просвешченіе куза;
Местнон промышленност куза;
Коммуналнон овмос куза;
Соціалнон обеспеченіе куза;
Заготовкаяс куза Комїтетса уполномоченнон;
Искусство делюяс куза управленїејасєс начальник.

Республікаса овмос аслысплодєслунјас серті, РСФСР-са Верховнон Совет вынєддомон Народнон комїсарјас:

Пішчєвонон промышленност куза;
Кокны промышленност куза;
Вөрпромышленност куза.

70-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјас вєкбдлоны государственнон управленіе отраслиєс, кодјас пырєны РСФСР да АССР Конституціа серті, Автономнон республіка компетенціаон.

71-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісарјас соответствующонон Народнон комїсаріатјас компетенціа пределјасын СССР, РСФСР да АССР законјас, СССР-са, РСФСР-са да АССР-са Народнон Комісарјас Советјаслон постановленїејас да распоряженїејас, РСФСР-са Народнон Комісарјас прїказјас да інструкціајас подув вылын да најос оломо портюмогыс лєдны прїказјас да інструкціајас.

72-од статта. Автономнон республікаса Народнон Комісаріатјас вєкбдлоны налы поручітом государственнон управленіе отрасли, кыці АССР-са Народнон Комісарјас Советлы, сіці і РСФСР-са соответствующонон Народнон Комісарјаслыс подчїнајтчюмон.

ластса ужалыс јюс депутатјас Советлон исполнїтелнон да распорядїтелнон органыс ем најюдн бөрјю исполнїтелнон комїтет.

76-од статта. Быд Автономнон областса ужалыс јюс депутатјаслон Совет сетю РСФСР-са Верховнон Советлы вынєддом выло „Автономнон област јылыс положенїе“, кодї учїтывајтю Автономнон областлыс националнон аслысплодєслунјасєс.

VIII-од ГЛАВА

Государственнон властлон меставывса органјас

77-од статта. Крајјасын, областјасын, автономнон областјасын, националнон округјасын, адмінїстративнон округјасын, районјасын, карјасын, өкїтјасын (станїцајасын, фє-

ревнајасын, хуторјасын, аулјасын) государственнон власт органјасыс ужалыс јюс депутатјаслон Советјас.

Воюд вїздю 4-од лїстбюкыс.

РСФСР Конституціалон проект, кодо с представітома РСФСР ВЦК-са Конституціонној Коміссіаон да ошкѡма РСФСР ВЦК Презідіумѡн Сѡветјас Чрезвычайној XVII-ѡд Всеросіјској Сјезд вылын відлалѡм вылѡ

Росіјској Сѡветској Федератівној Соціалістическој Республікалѡн

КОНСТИТУЦІА (Основној Закон)

78-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн крајјасса, областјасса Сѡветјас, націоналној да адміністратівној округјасса ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјас, ужалыс јѡз депутатјаслѡн районјасса, карјасса, сѡктјасса (станіцајасса, фервнјајасса, хуторјасса, аулјасса) Сѡветјас бѡрјыссѡны крајса, областса, націоналној округса, адміністратівној округса, районса, карса, сѡктса ужалыс јѡзѡн 2 во са срок кежлѡ.

79-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјас вескѡдлѡны налы подчїноннѡ управленїе органјас ужѡн, обеспечївајтѡны государственној пѡрадок/охранајтѡм, законјас соблудајтѡм да гражданајаслыс правојассѡ охранајтѡм, вескѡдлѡны меставывса хожајственнѡ да культурнѡ строїтельствѡн, лѡсѡдѡны местнѡ бјуджетѡн.

80-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјас прїмїталѡны шуѡмјас да сѡталѡны распоражїејас СССР-са, РСФСР-са да автономној республікаса законјасѡн налы сѡтѡм правојас префелјасын.

81-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас крајјасса, областјасса Сѡветјаслѡн, націоналној да адміністратівној округјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн, ужалыс јѡз депутатјас районјасса, карјасса да сѡктјасса Сѡветјаслѡн исполнїтельнѡ да распоражїтельнѡ органјасыс емѡ наѡн бѡрјѡм исполнїтельнѡ комїтетјас составѡн: председател, сїјѡс вежыејас, секретар да шленјас.

82-ѡд статта. Негырыс сѡктјасын сѡктјасса (станїцајасса, хуторјасса, аулјасса) ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн исполнїтельнѡ да распоражїтельнѡ органыс ем наѡн бѡрјѡм председател, сїјѡс вежыс да секретар.

83-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас крајјасса да областјасса Сѡветјаслѡн сессїајасыс чукѡртѡны наѡ исполнїтельнѡ комїтетјасѡн онас 4-ыс не гежѡджыка.

84-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас районјасса Сѡветјаслѡн да адміністратівној округјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн сессїајасыс чукѡртѡны наѡ исполнїтельнѡ комїтетјасѡн онас 6-ыс не гежѡджыка.

85-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас карјасса да сѡктјасса Сѡветјаслѡн сессїајасыс чукѡртѡны наѡ исполнїтельнѡ органјасѡн тѡлыснас ѡтыкыс не гежѡджыка.

86-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн крајјасса, областјасса Сѡветјас, націоналној да адміністратівној округјасса ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјас, ужалыс јѡз депутатјаслѡн районјасса да карјасса Сѡветјас бѡрјѡны асланыс сессїа кад кежлѡ председателѡс да секретарѡс сессїалыс заседанїејас нуѡдѡм могус.

87-ѡд статта. Сїктсѡветса председател чукѡртѡ сїктса Сѡветѡс да нуѡдѡ сылыс заседанїејасѡ.

88-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн исполнїтельнѡ органјасыс вескыда подѡтчѡтнојѡс кызі наѡс бѡрјыс ужалыс јѡз депутатјас Сѡветлы, сїзі і ужалыс јѡз депутатјасвылынжык су-

лалыс Сѡветса исполнїтельнѡ органлы.

89-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн вылынжык сулалыс исполнїтельнѡ комїтетјаслѡн ем право отменајтны улынжык сулалыс исполнїтельнѡ комїтетјаслыс шуѡмјасѡ да распоражїејасѡ да дугѡдавны олѡмѡ пѡртѡмыс ужалыс јѡз депутатјас улынжык сулалыс Сѡветјаслыс шуѡмјасѡ да распоражїејасѡ.

90-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас вылынжык сулалыс Сѡветјаслѡн ем право отменајтны ужалыс јѡз депутатјас улынжык сулалыс Сѡветјаслыс да наѡ исполнїтельнѡ комїтетјаслыс шуѡмјасѡ да распоражїејасѡ.

91-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн крајса (областса) Сѡвет вескѡдлѡ сыѡн котырѡм ѡтфелјас ужѡн, ѡтвѡтѡ да прѡвѡрајтѡ ужѡс сы дїнын состоїтыс управленїејасыс.

92-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн крајјасса (областјасса) Сѡветјас котырѡны исполнїтельнѡ комїтетјаслыс ташѡм ѡтфелјас:

Вїзму ѡвмѡс куза;
Нарѡднѡј образованїе куза;
Ѓѡнвїзалун кутѡм куза;
Соціалнѡј обеспеченїе куза;
Фїнансјас куза;
Коммуналнѡј ѡвмѡс куза;
Пыщкѡсса тѡргујтѡм куза;
Местнѡј промышленност куза;
Общѡј ѡтфел;
Планѡвѡј комїссїа.

93-ѡд статта. Крајса (областса) условїејас серті, СССР да РСФСР законјас подув вылын, общесѡјузнѡј Нарѡднѡј Комїссарїатјас, а сїз-жѡ сѡјузно-республіканскѡј Нарѡднѡј Комїссарїатјас: Кокны промышленност куза, Пїшщевѡј промышленност куза, Вѡрпромышленност куза, Ѓѡрновѡј да жївѡтновѡдческѡј совхозјас куза, Пыщкѡсса фелѡјас куза котырѡны ужалыс јѡз депутатјас крајјасса (областјасса) Сѡветјас бердын управленїејас.

94-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас крајјасса (областјасса) Сѡветјаслѡн ѡтфелјас да управленїејас асланыс ужын подчїнајтѡны кызі ужалыс јѡз депутатјаслѡн сѡответствужущѡј крајса (областса) Сѡветлы да сылѡн исполнїтельнѡ комїтетлы, сїзі і РСФСР-са сѡответствужущѡј Нарѡднѡј Комїссарїатлы.

95-ѡд статта. Адміністратівној округјасса депутатјаслѡн Сѡветјас да налѡн исполнїтельнѡ комїтетјас котырѡны ѡтфелјас да нуѡдѡны асыныс ужнысѡ РСФСР-са верховнѡј органјаслѡн законјас да указјас да ужалыс јѡз депутатјас крајјасса (областјасса) Сѡветјаслѡн шуѡмјас подув вылын.

96-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн районнѡј Сѡвет вескѡдлѡ сыѡн котырѡм ѡтфелјас ужѡн.

97-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн районјасса Сѡветјас котырѡны исполнїтельнѡ комїтетјаслыс ташѡм ѡтфелјас:

Вїзму ѡвмѡс куза;
Нарѡднѡј образованїе куза;
Фїнансјас куза;
Пыщкѡсса тѡргујтѡм куза;
Ѓѡнвїзалун кутѡм куза;
Соціалнѡј обеспеченїе куза;

Тујјас куза;

Планѡвѡј комїссїа.

98-ѡд статта. Рајѡн условїејас серті, СССР да РСФСР законјас подув вылын, ужалыс јѡз депутатјаслѡн сѡответствужущѡј крајса (областса) Сѡвет вынсѡдѡмѡн Пыщкѡсса фелѡјас куза сѡјузно-республіканскѡј Нарѡднѡј Комїссарїат, а сїз-жѡ Местнѡј промышленност куза да Коммуналнѡј ѡвмѡс куза республіканскѡј Нарѡднѡј Комїссарїатјас котырѡны ужалыс јѡз депутатјаслѡн районјасса Сѡветјас бердын управленїејас.

99-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас районјасса Сѡветјаслѡн ѡтфелјас подчїнајтѡны асланыс ужын кызі ужалыс јѡз депутатјаслѡн районса Сѡветлы да сыѡн исполнїтельнѡ комїтетлы, сїзі і ужалыс јѡз депутатјас крајса (областса) Сѡветлѡн сѡответствужущѡј ѡтфеллы.

100-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн карјасса Сѡветјас ѡтвѡтѡны да вескѡдлѡны наѡн котырѡм ѡтфелјас ужѡн.

101-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјаслѡн карјасса Сѡветјас котырѡны исполнїтельнѡ комїтетјаслыс ташѡм ѡтфелјас:

Фїнансјас куза;
Коммуналнѡј ѡвмѡс куза;
Пыщкѡсса тѡргујтѡм куза;
Ѓѡнвїзалун кутѡм куза;
Нарѡднѡј образованїе куза;
Соціалнѡј обеспеченїе куза;
Оргѡтфел;
Планѡвѡј комїссїа

да, сыыс кыңзі, карса промышленностлѡн, сїјѡ карса да карбердса ѡвмѡс аслыспѡдслунјас серті: Местнѡј промышленност куза; Вїзму ѡвмѡс куза.

102-ѡд статта. Ужалыс јѡз депутатјас карјасса Сѡветјаслѡн ѡтфелјас подчїнајтѡны асланыс ужын кызі ужалыс јѡз депутатјаслѡн сѡответствужущѡј карса Сѡветлы да сылѡн исполнїтельнѡ комїтетлы, сїзі і ужалыс јѡз депутатјаслѡн сѡответствужущѡј районнѡј Сѡветлы лѡбѡ вескыда ужалыс јѡз депутатјаслѡн крајса (областса) Сѡветлы.

103-ѡд статта. Москва да Ленинград карјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслѡн ѡтфелјас подчїнајтѡны асланыс ужын кызі Москваса да Ленинградса ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветлы да сылѡн исполнїтельнѡ комїтетлы, сїзі і РСФСР-са сѡответствужущѡј Нарѡднѡј Комїссарїатлы вескыда.

104-ѡд статта. Националној округјасса ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјас да налѡн исполнїтельнѡ комїтетјас пѡртѡны олѡмѡ округ терріторїа вылын правојас да ѡбязанностјас, кодјас пуктыссѡны на вылѡ „Националној округјас јылыс положенїеѡн“, а сїз-жѡ ужалыс јѡз депутатјас сѡответствужущѡј крајса (областса) Сѡвет шуѡмјасѡн.

„Националној округјас јылыс положенїеѡн“ лѡсѡдѡ РСФСР-са Верховнѡј Сѡветѡн.

IX-ѡд ГЛАВА

Росіјској Сѡветској Федератівној Соціалістическој Республікалѡн бјуджет

105-ѡд статта. РСФСР-лѡн государственној бјуджет вѡчѡ РСФСР-са Нарѡднѡј Комїссарјас Сѡветѡн да сѡтѡ сыѡн РСФСР-са Верховнѡј Сѡветѡн вынсѡдѡм вылѡ. РСФСР-са Верховнѡј Сѡветѡн вынсѡдѡм РСФСР-лѡн государственној бјуджет публікујтѡ ставлы тѡдѡм вылѡ.

106-ѡд статта. РСФСР-са Верховнѡј Сѡвет бѡрјѡ бјуджетнѡј комїссїа, кодї докладыајтѡ Верховнѡј Сѡветлы РСФСР-са государственној бјуджет куза асыс заключенїесѡ.

107-ѡд статта. РСФСР-лыс государственној бјуджет олѡмѡ пѡртѡм јылыс ѡтчѡт вынсѡдѡ РСФСР-

са Верховнѡј Сѡветѡн да публікујтѡ ставлы тѡдѡм вылѡ.

108-ѡд статта. Автономној республікајасса бјуджетјасѡ да местајасывывса крајјасса (областјасса) бјуджетјасѡ, а сїз-жѡ автономној областјасса, националној да адміністратівној округјасса, районјасса, карјасса да сѡктјасса Сѡветјаслѡн бјуджетјасѡ пырѡтѡны местнѡј хожајствѡныс доходјас, местнѡј хожајасыс да сборјасыс поступленїејас, а сїзжѡ ѡтчїсленїејас наѡ терріторїа вылын поступајтыс государственној доходјасыс СССР-са да РСФСР-са законодателствѡн урчїтѡм размерјасын.

X-ѡд ГЛАВА

Суд да прокуратура

109-ѡд статта. РСФСР-ын правосудїе пѡртѡ олѡмѡ РСФСР-са Верховнѡј Судѡн, автономној республікајасса Верховнѡј Судјасѡн, крајевѡј да областнѡј судјасѡн, автономној областјасса судјасѡн, националној округјасса судјасѡн, адміністратівној округјасса судјасѡн, СССР-са Верховнѡј Сѡвет шуѡм серті лѡсѡдѡм СССР-са спеціалнѡј судјасѡн, народнѡј судјасѡн.

110-ѡд статта. Став судјасын фелѡјасѡ відлалѡмыс нуѡсѡ народнѡј заседателјас участвужѡ-

мѡн, сѡщѡм случајасын кыңзі, кодјасѡс спеціалнѡ инѡма законѡн.

111-ѡд статта. РСФСР-са Верховнѡј Суд ем РСФСР-са высшѡј судебној орган. РСФСР-са Верховнѡј Суд вылѡ пуктыссѡ РСФСР-са автономној республікајасса да областјасса став судебној органјас судебној уж бѡрѡа вїзѡдѡм (надзор).

112-ѡд статта. РСФСР-са Верховнѡј Суд бѡрјыссѡ РСФСР-са

РСФСР Конституціоналн проект, кодос представітома РСФСР ВЦИК-са Конституціоналн Коміссіяон да ошкѡма РСФСР ВЦИК Президіумѡн Советјас Чрезвычайнѡј XVII-ѡд Всероссій-скѡј Сјезд вылын відлалѡм вылѡ

Россійскѡј Сѡветскѡј Федератівнѡј Соціалістическѡј Республікалѡн

КОНСТИТУЦІЯ (Основнѡј Закон)

Верховнѡј Сѡветѡн вѡт вога срок кежлѡ.

113-ѡд статта. Автономнѡј Республікајасса Верховнѡј Судјас бѡрјисѡны автономнѡј республікајасса Верховнѡј Сѡветјасѡн вѡт вога срок кежлѡ.

114-ѡд статта. Крајевѡј да областнѡј судјас, автономнѡј областјасса судјас, націоналнѡј да адміністратівнѡј округјасса судјас бѡрјисѡны ужалыс јѡз депутатјас крајјасса, областјасса Сѡветјасѡн лѡбѡ автономнѡј областјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјасѡн лѡбѡ националнѡј да адміністратівнѡј округјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјасѡн вѡт вога срок кежлѡ.

115-ѡд статта. Народнѡј судјас бѡрјисѡны районса гражданаѡн всеобщшѡј, вескыд да равнѡј бѡрјисан право подув вылын гусѡн гѡлѡсујтѡмѡн—кујѡм вога срок кежлѡ.

116-ѡд статта. РСФСР-ын судѡпроизводство нубѡсѡ рѡч кыв вылын лѡбѡ Автономнѡј республіка-са лѡбѡ Автономнѡј областса, лѡбѡ националнѡј округса кыв вылын, сѡјѡ мортјаслы, кодјас оз тѡдны тајѡ кывсѡ, фелѡ материалјасѡн переводчѡк пыр тырвыјѡ тѡдмѡдѡм обеспечѡтѡмѡн, а сѡжѡ суд вылын ас кывјѡн выступајтны право обеспечѡтѡмѡн.

117-ѡд статта. РСФСР-са став судјасын фелѡ відлалѡмыс вога,

мыещ законѡн абу урчѡтома таыс кежѡмјас, мыжданалы дѡрјѡм вылѡ право обеспечѡтѡмѡн.

118-ѡд статта. Судфѡјас независѡмѡјѡс да подчѡнајтѡны сѡмын законлы.

119-ѡд статта. Став Народнѡј Коміссаріатјасѡн да налы подведѡмственнѡј учреждѡніејасѡн, сѡжѡ кычѡ і торја должностнѡј мортјасѡн, а сѡжѡ РСФСР-са гражданаѡн РСФСР-са терріторіја вылын законјас стѡч олѡмѡ пѡртѡм бѡрса высшѡј надзор пѡртѡс олѡмѡ кычѡ вескыда СССР-са Прокурѡрѡн, сѡжѡ і РСФСР-са Прокурѡр пыр.

120-ѡд статта. РСФСР-са Прокурѡр назначѡјтѡс СССР-са Прокурѡрѡн вѡт вога срок кежлѡ.

121-ѡд статта. Крајјасса да областјасса прокурѡрјас, а сѡжѡ автономнѡј республікајасса да автономнѡј областјасса прокурѡрјас назначѡјтѡны СССР-са Прокурѡрѡн вѡт вога срок кежлѡ.

122-ѡд статта. Националнѡј да адміністратівнѡј округјасса, районјасса да карса прокурѡрјас назначѡјтѡны РСФСР-са Прокурѡрѡн СССР-са Прокурѡр вынѡѡдѡмѡн вѡт вога срок кежлѡ.

123-ѡд статта. Прокурѡтуралѡн органјас пѡртѡны олѡмѡ асыныс ужсѡ некушѡм места вѡвса органјасан завѡсѡттѡг, подчѡнајтѡны сѡмын СССР-са Прокурѡрлы.

ті гражданајаслы вескыда лѡбѡ кышѡлѡн преімушествојас лѡсѡдѡм, сѡжѡ кычѡ расѡвѡј да националнѡј ісклучѡтелност, лѡбѡ лѡглун да кѡзѡвтѡм быдпѡлѡс проповѡдујтѡм—карајтѡны законѡн.

130-ѡд статта. Граждана сѡвестлы свобѡда обеспечѡтѡм могыс РСФСР-ын вѡчко торјѡдѡма государствовыс да школа вѡчкѡыс. Релігіѡзнѡј культјас нубѡдан свобѡда да антѡрелігіѡзнѡј пропаганда вылѡ свобѡда прѡзнајтѡс став граждана сайын.

131-ѡд статта. Ужалыс јѡз интересјас сертѡ да соціалістическѡј стрѡј јѡнмѡдѡм могыс РСФСР-са гражданаы законѡн гарантѡрујтѡс:

- а) кыв вылѡ свобѡда;
- б) печат вылѡ свобѡда;
- в) собраніејас да мѡтінгјас вылѡ свобѡда;
- г) ывлѡывса шѡствіејас да демонстраціјајас вылѡ свобѡда.

Гражданајаслѡн тајѡ правојасыс обеспечѡвајтѡны ужалыс јѡзлы да најѡ организѡціјајасыс типографіјајас, бумага запасјас, общѡственнѡј здѡніејас, улѡчајас, свѡжѡ средствојас да мукѡд материалнѡј условіејас сетѡмѡн, кодјас колѡны тајѡјасѡс олѡмѡ пѡртѡм вылѡ.

132-ѡд статта. Ужалыс јѡз интересјас сертѡ да народнѡј массјаслыс организѡціѡннѡј самѡдејателностѡс да полѡітическѡј возмѡстѡчѡмѡс кыпѡдѡм могыс РСФСР-са гражданаы обеспечѡвајтѡс право кѡтыртѡны общѡственнѡј организѡціјајасѡ: профѡссіѡналнѡј сојузјасѡ, кооператівнѡј ѡтѡвтѡмјасѡ, томјѡз организѡціјајасѡ, спортівнѡј да оборѡннѡј организѡціјајасѡ, культурнѡј, тѡхнѡическѡј да научнѡј общѡствојасѡ, а рабочѡј класс пѡвсыс да ужалыс јѡз мукѡд слѡјјас пѡвсыс јѡнжыка возмѡстѡчыс да сознѡтелнѡј граждана кѡтыртѡны Ставсојузса коммуністическѡј (большевикјас) партіјаѡ, кодѡ ем соціалістическѡј стрѡјѡс јѡнмѡдѡм да кыпѡдѡм вѡсна тышын ужалыс јѡзлѡн воѡынмуныс ѡтрад да кодѡ ем ужалыс јѡз став организѡціјајаслѡн, кычѡ общѡственнѡјјаслѡн,

сѡжѡ і государственнојјаслѡн вескѡдлыс јѡдро.

133-ѡд статта. РСФСР-са гражданаы обеспечѡвајтѡс лѡчностлѡн неперѡкосновенност. Суд шуѡмтѡг лѡбѡ прокурѡр вынѡѡдѡтѡг некод оз вермы лѡны арѡстѡјтѡмаѡн.

134-ѡд статта. Граждана оланінјаслѡн неперѡкосновенност да гѡжѡсѡмјаслѡн гусалун вѡсѡны законѡн.

135-ѡд статта. РСФСР сетѡ убежішѡе право мукѡд странајасса гражданаы, кодјасѡс прѡследѡјтѡны ужалысјасыс интересјасѡс дѡрјѡмыс, лѡбѡ научнѡј ужыс, лѡбѡ националнѡ-освѡбѡдѡітелнѡј тышыс.

136-ѡд статта. РСФСР-са быд гражданаѡн ѡбјазан соблѡдајтны Россійскѡј Сѡветскѡј Федератівнѡј Соціалістическѡј Республікалыс Конституціјасѡ, пѡртны олѡмѡ законјас, кутны уж дѡсцѡплѡна, честнѡјѡн лѡны общѡственнѡј долгѡн, уважајтны соціалістическѡј оланнѡглыс правілѡјасѡс.

137-ѡд статта. РСФСР-са быд гражданаѡн ѡбјазан вѡчны да јѡнмѡдны общѡственнѡј, соціалістическѡј собѡственност, кычѡ сѡветскѡј стрѡјлыс свѡжѡщеннѡј да вѡрѡдѡны пѡзтѡм подув, кычѡ рѡѡна озырлунлыс да јѡнлунлыс істочнѡк, кычѡ став ужалыс јѡз зажітѡчнѡј да культурнѡј олѡмлыс істочнѡк.

Общѡственнѡј соціалістическѡј собѡственност вылѡ уславысјас—наролѡн врајас.

138-ѡд статта. Всеобщшѡј воінскѡј ѡбјазанност ем закон.

Рабочѡ-Крѡстанскѡј Краснѡј Арміјаын воінскѡј служба ем почѡтнѡј ѡбјазанност РСФСР-са гражданаѡн.

139-ѡд статта. Отѡчѡствѡнымѡс дѡрјѡм ем свѡжѡщеннѡј долг РСФСР-са быд гражданаѡнлѡн. Рѡѡналы ізменѡтѡм: прѡіагаыс кежѡм, врагладѡрѡ вужѡм, государствѡса војѡннѡј вынѡјрлы ушѡсѡрѡ вѡчѡм, шпѡнаж—карајтѡны закон став стрѡглуннас. кычѡ меѡса ыжыд злодејство вѡчѡм.

XI-ѡд ГЛАВА

Гражданаѡн основнѡј правојас да ѡбјазанностјас

124-ѡд статта. РСФСР-са гражданаѡн ем уж вылѡ право, мѡднѡгѡн-кѡ, гарантѡрованнѡј уж полѡчѡтѡм вылѡ право, најѡ уж лыд да качество сертѡ дѡн мынтысѡмѡн.

Уж вылѡ право обеспечѡвајтѡс народнѡј ѡвмѡс соціалістическѡја кѡтыртѡмѡн, сѡветскѡј общѡствѡса прѡізѡдѡітелнѡј вынјас пыр ѡтарѡ сѡдѡмѡн, хѡзѡјственнѡј крѡісјаслыс пѡзанлун вѡштѡмѡн да ужтѡмалѡм бырѡѡдѡмѡн.

125-ѡд статта. РСФСР-са гражданаѡн ем шојчѡм вылѡ право.

Шојчѡм вылѡ право обеспечѡвајтѡс кызвын рабочѡјыслы ужаланлунсѡ сѡжѡм часѡз чѡнтѡмѡн, рабочѡјјаслы да служашѡшѡјјаслы быд во ѡтпѡскјас сетѡмѡн, уждѡн сохрѡнітѡмѡн, ужалысјасѡс ѡбслужѡвајтѡм вылѡ уна лыда санѡторіјајас, шојчѡн керкајас, клубјас сетѡмѡн.

126-ѡд статта. РСФСР-са гражданаѡн ем материалнѡј обеспечѡніе вылѡ право пѡрыс дырјѡ, а сѡжѡ—вѡісѡгѡн да ужавны верманлун воштѡм случајјас дырјѡ.

Тајѡ правоыс обеспечѡвајтѡс рабочѡјјасѡс да служашѡшѡјјасѡс гѡсударство шѡштѡ вылѡ соціалнѡј страхѡјтѡм јѡна паскѡѡдѡмѡн, ужалыс јѡзлыс дѡн бѡстѡтѡг меѡіцінскѡј ѡстѡг сетѡмѡн, ужалыс јѡзлы пѡлзујтѡм вылѡ уна лыда курортјас сетѡмѡн.

127-ѡд статта. РСФСР-са гражданаѡн ем образованіе вылѡ право.

Тајѡ правоыс обеспечѡвајтѡс

всеобщшѡј ѡбјазателнѡј начѡлнѡј велѡѡдѡмѡн, дѡнбѡстѡтѡг велѡѡдѡмѡн, шѡшѡ і высшѡј образованіеыс, высшѡј школаын кызвын велѡѡчысјасыс государственној стѡпенѡіјајас сѡстѡмаѡн школајасын ас кыв вылын велѡѡдѡмѡн, заводјасын, совхѡзјасын, машинѡ-тракторнѡј станціјајасын да колхѡзјасын ужалысјасыс дѡн бѡстѡтѡг прѡізѡдѡственнѡј, тѡхнѡическѡј да агрономическѡј велѡѡчѡм кѡтыртѡмѡн.

128-ѡд статта. РСФСР-ын нывбабалы сетѡны мужѡінакѡѡ ѡтѡкод правојас хѡзѡјственнѡј, государственној, культурнѡј да общѡственно-полѡітическѡј олѡм став јѡкѡнјасын.

Нывбабајасыс тајѡ правојасѡс олѡмѡ пѡртѡн пѡзанлуныс обеспечѡвајтѡс уж вылѡ, ужыс мынтысѡм вылѡ, шојчѡм вылѡ, соціалнѡј страхованіе да образованіе вылѡ мужѡінакѡѡ ѡтѡкод правојас сетѡмѡн, мамлыс да кагалыс интересјасѡс гѡсударствѡнѡн ѡхрѡнајтѡмѡн, нывбабалы нѡбасѡгѡн ѡтпѡскјас сетѡмѡн уждѡн колѡмѡн, уна лыда чѡлаѡдасан керкајасѡн, чѡлаѡд јаслѡјасѡн да садјасѡн.

129-ѡд статта. Националност нѡраса вылѡ вѡѡѡдѡтѡг РСФСР-са гражданаѡн хѡзѡјственнѡј, государственној, культурнѡј да общѡственно-полѡітическѡј олѡм став јѡкѡнјасын ѡтѡкод право ем вѡрѡѡдны пѡзтѡм закон.

Кѡт кышѡма ескѡ меѡ ез вѡв вескыда кѡт кышѡлѡн правојас ѡгранѡчѡтѡм, лѡбѡ, мѡдарѡ, расѡвѡј да националнѡј прѡнадејност сер-

XII-ѡд ГЛАВА

Бѡрјисан сѡстѡма

140-ѡд статта. Сѡпутатјасѡс бѡрјѡмјасыс ужалыс јѡз сѡпутатјас став Сѡветјасѡ: РСФСР-са Верховнѡј Сѡветѡ, ужалыс јѡз сѡпутатјас крајевѡј да областнѡј Сѡветјасѡ, автономнѡј республікајасса Верховнѡј Сѡветјасѡ, автономнѡј областјасса ужалыс јѡз сѡпутатјас Сѡветјасѡ, националнѡј да адміністратівнѡј округјасса, районјасса, карјасса да сѡктјасса (станціјајас, фѡрѡвѡнајас, хѡторјас, аулјас) ужалыс јѡз сѡпутатјас Сѡветјасѡ нубѡѡдѡны бѡрјысысјасѡн всеобщшѡј, равнѡј да вескыд бѡрјысан право подув вылын гусѡн гѡлѡсујтѡмѡн.

141-ѡд статта. Сѡпутатјасѡс бѡрјѡмјас всеобщшѡјѡс: РСФСР-са став гражданаѡн, кодјасыс тырѡма 18 арѡс, расѡвѡј да националнѡј прѡнадејност вылѡ, верѡісѡповѡданіе, образователнѡј ценз, ѡседлѡст, соціалнѡј прѡісхѡжде-ніе, імушѡственнѡј положѡніе

да воѡза дејателност вылѡ вѡѡѡдѡтѡг ем право бѡрјыны сѡпутатјасѡс да лѡны бѡрјѡмаѡн, јѡјјас кычѡ і да бѡрјысан правоыс лѡшѡтѡмѡн судѡн сѡѡітѡм јѡз кычѡ.

142-ѡд статта. Сѡпутатјасѡс бѡрјѡмјас равнѡјѡс: быд гражданаѡнлѡн ем ѡтѡ гѡлѡс; став гражданаыс бѡрјысѡмын участвѡјтѡны ѡтѡкод ѡснованіејас вылын.

143-ѡд статта. Нывбабајас пѡлзујтѡны бѡрјысан да бѡрјѡмаѡн лѡан правоѡн мужѡінајаскѡѡ ѡтѡкоѡа.

144-ѡд статта. Краснѡј Арміјаын служѡтыс граждана пѡлзујтѡны бѡрјысан да бѡрјѡмаѡн лѡан правоѡн став гражданаѡнѡѡ ѡтѡкоѡа.

145-ѡд статта. Сѡпутатјасѡс бѡрјѡмјас вескыѡсѡс: ужалыс јѡз сѡпутатјас став Сѡветјасѡ сѡктса да карса ужалыс јѡз сѡпутатјас

РСФСР Конституціалон проект, кодос представітома РСФСР ВЦИК-са Конституціонној Коміссіаон да ошкѡма РСФСР ВЦИК Президіумѡн Сѡветјас Чрезвычайној XVII-ѡд Всероссійској Сјезд вылын відлалѡм вылѡ

Россійској Сѡветској Федеративној Соціалістическој Республикалѡн

КОНСТИТУЦИЈА (Основној Закон)

(П О М)

Сѡветсаъ заводітомоъ РСФСР-са Верховној Сѡветѡд бѡрјисѡмјас нубѡсѡны непосредственно гражданајасѡн вѡскыд бѡрјѡмјасѡн.

146-ѡд статѡа. Депутатјасѡс бѡрјігѡн гѡлѡсуйтомыс гуса.

147-ѡд статѡа. РСФСР-са ужалыс јѡз депутатјаслѡн Сѡветјасѡ бѡрјисѡмјас вѡсѡны бѡрјисан округјас куза ташѡм нормајас серті:

крајса (областса) Сѡветѡс крајлѡн лѡбѡ областлѡн размерјас серті—ѡтѡ депутат 15.000 не ешажык да 40.000 не унжык олысјасыс;

Автономној областса областној Сѡветѡс Автономној област размерјас серті—ѡтѡ депутат—1.500 не ешажык да 2.000 не унжык олысјасыс;

націоналној округса Сѡветѡс націоналној округ размерјас серті—ѡтѡ депутат 100 не ешажык олысјасыс да 500 не унжык олысјасыс;

адміністративној округса Сѡветѡс адміністративној округ размерјас серті—ѡтѡ депутат 2.000 не ешажык да 10.000 не унжык олысјасыс;

рајонса Сѡветѡс рајон размерјас серті—ѡтѡ депутат 500 не ешажык да 1.500 не унжык олысјасыс;

карса Сѡветѡс да карјасын рајонса Сѡветѡс кар лѡбѡ карса рајон

размерјас серті—ѡтѡ депутат 100 не ешажык да 1000 не унжык олысјасыс;

Москва да Ленинградса Сѡветјасѡс—ѡтѡ депутат 3.000 олысјасыс;

сіктса Сѡветѡс сіктса Сѡвет рајон дејательност размерјас серті—ѡтѡ депутат 100 не ешажык да 250 не унжык олысјасыс.

Бѡрјисан нормајас ужалыс јѡз депутатјас быд крајса (областса) Сѡветлы, автономној областјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветлы, націоналној да адміністративној округса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветлы, рајонса да карса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветлы урчѡсѡны „РСФСР-са ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјасѡ бѡрјисѡмјас јылыс положѡніеѡн“ бѡрјисан нормајас префелјасын, кодјасѡс инѡма тајѡ статѡаын.

Бѡрјисан нормајас сіктса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјаслы урчѡсѡны крајса (областса) ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјасѡн, автономној республикајасса Верховној Сѡветјасѡн да автономној областјасса ужалыс јѡз депутатјас Сѡветјасѡн бѡрјисан нормајас префелјасын, кодјасѡс инѡма тајѡ статѡаас.

148-ѡд статѡа. Бѡрјисѡгѡн кандидатјасыс инѡсѡны бѡрјисан округјас куза.

Кандідатјасѡс инѡн правѡыс обеспѡчивајтѡѡ общѡественној организацијас да ужалыс јѡз общѡествојаслы, коммуністическој партііној организацијаслы, профѡссіоналној сојузјаслы, кооперативјаслы, том-

јѡз организацијаслы, культурној обшѡествојаслы.

149-ѡд статѡа. Быд депутат ѡбјазан сетны отчет бѡрјисјас вѡзын аслас ужыс да ужалыс јѡз депутатјас Сѡвет ужыс, да лубѡј кадѡ вермас лѡны бѡр вѡштѡма унжык бѡрјисјас шуѡм серті законѡн лѡсѡѡм пѡрадѡкѡн.

XIII-ѡд ГЛАВА

Герб, флаг, столица

150-ѡд статѡа. Россійској Сѡветској Федеративној Соціалістическој Республикалѡн госуѡарственној герб состоітѡ зарны чарла да мѡлѡт серпасыс, кодјасѡс пуктома крест на крест воропјаснас увлаъ гѡрд фон вылын шѡнді југѡр пышкѡ да кышалѡма шѡпјасѡн, гѡждѡн: „РСФСР“ да „Став странајасса пролетаріјјас ѡтувтѡј!“.

151-ѡд статѡа. Россійској Сѡвет-

ској Федеративној Соціалістическој Республикалѡн госуѡарственној флагыс гѡрдѡ полотншѡщѡыс, кодѡн шујга пѡлѡбсас, пулаѡорас вылын гѡжѡма зарны шыпасјас „РСФСР“.

152-ѡд статѡа. Россійској Сѡветској Федеративној Соціалістическој Республикалѡн столица—Москва кар.

XIV-ѡд ГЛАВА

Конституціаѡс вежан пѡрадѡк

153-ѡд статѡа. РСФСР-лыс Конституціја вежѡмыс нубѡсѡ сѡмын РСФСР-са Верховној Сѡвет шуѡм

серті, кодѡс лѡѡ прѡітома унжыкнас Верховној Сѡвет $\frac{2}{3}$ јукѡн гѡлѡсыс не ешажыкѡн.

Испанијаын положѡніе

Madrid дорын германској војскајаскѡд чорыд бојјас

Janвар 4-ѡд лунѡ мјатежнѡкјас бара вѡчлісны ыжыд наступлѡніе Madridсан, рытыв војывлаын—Боаділа фел Монте, Вѡлануела фел Парділо, Лас Росас да Монхуа рајонјасын. Французској печат јубѡртѡ, мыј тајѡ наступлѡніенас јурнубѡ гѡтлеровској охранној отрадјаслѡн којмѡд фивізіја. Став командној составыс германској арміјаса офѡперјасыс. Мјатежнѡкјас наступлѡніејелы отсасісны артиллеріја да авиација.

Фашістјас уна војска да војенној материалјас вылѡ вѡѡѡдѡг, республиканској војскајас ез повзыны да ез лічѡѡны асыныс вѡча сувѡѡмнысѡ. Столицаѡс дорјисјас сувѡѡѡсны мјатежнѡкјас моторізованној частјаслыс да пѡхоталыс мунѡсѡсѡ.

Тајѡ операціјас дырјис вѡрѡвнѡклѡн лѡіс гырыс вѡштѡмјас јѡѡн і војенној материалјасѡн. Janвар 5-ѡд лунса асја бој вѡсна вѡзвѡв даѡѡм позіціјас вылѡ бѡрынѡѡѡн, республиканској војскајас вѡѡ нубѡдісны прѡтивнѡк вѡѡ мунѡмлы еѡергичној сопротивлѡніе. Ѳткымын пунктјасас прѡтивнѡклы удајчѡіс пырны правѡительственној војскајас вѡѡ вылѡ, сы пыѡѡ мукѡѡ пунктјасас республиканецјас вѡчѡлѡны успешној контрратакајас.

Боаділа фел Монте участѡк вылын (столицасаъ рытывылын) сѡнѡѡд вѡвса бојјас дырјі республиканској авиација ускѡдіс мјатежнѡкјаслыс вѡт самолет.

Janвар 4-ѡд лунса асылын республиканској војскајас

вужісны наступлѡніеѡ Madridсан лунвывлаын Вѡлјаверѡе рајонын да зырісны мјатежнѡкјасѡс. Республиканецјас кын—колана желѡзнодорожној пункт да Вѡліаверѡіѡлѡн јукѡѡ. Тајѡ торнас Валенсіјаѡ мунан туј вылын Мансанарес ју рајонын да матыса желѡзнодорожној вѡзјаслы мјатежнѡкјас боксаъ бырѡѡѡма опасност.

Janвар 4-ѡд лунѡ фашістјасѡн Madridѡс сѡнѡѡд вѡвсаъ бомбарѡірујтѡгѡн вѡѡма 120 мѡртѡс да ранѡѡѡма 400 мѡртѡс. Медса јѡна постраѡајтѡіс Гѡтуанса рабочѡј квартал. Вѡѡмјас да ранѡѡмјас пѡвсас уна нывбаба, кодјас сулалісны прѡѡѡѡлствіе бѡѡѡм могыс ѡчѡредјасын.

(ТАСС)

Madridѡс бомбарѡірујтѡм

Janвар 6-ѡд лунѡ Madridѡс бара вѡлі бомбарѡірујтѡма сѡнѡѡд вѡвсаъ. Горнѡѡѡны, мыј сыын участвѡутісны 12 дорыс не ешажык бомбарѡіровщѡік да прѡімерно, 25 істребѡітель. Кыѡпыр, фашістској лѡтѡікјаслѡн тѡрміс рѡшімѡстыс сѡмын сы вылѡ, медым шы-

бытны бомбајас беззашѡітѡној окраінајас вылѡ. Најѡ пышјісны, кыѡ сѡмын петкѡѡѡісны республиканској істребѡітельјас, кодјас вѡліны жын мындагыс ешажык. Каса де Кампо вылын республиканецјаслѡн самолетјас судѡісны прѡтивнѡкѡс да пансіс ѡтѡік ыжыд да чѡ-

рыд сѡнѡѡдвѡвса бој. Вѡзѡа јубѡрјас серті, бој дырјис мјатежнѡкјаслѡн авиација вѡштѡіс 6 істребѡітельѡс, кодјас пѡвсыс вѡтыс уѡі республиканецјас располѡженіеѡ.

(ТАСС)

Фашістској піратјасѡн теплоход „Комілесѡс“ кутѡм

Черноморској парѡходство пѡлучѡітѡ јубѡр фашістској піратјас вылѡ бесчѡіствојас јылыс. Janвар 3-ѡд лунѡ мјатежнѡкјаслѡн траљшѡік Гѡбралтарској пролів рајонын кутіс да нубѡдіс Сеута портѡ теплоход „Комілесѡс“. Судноыс вѡлі мунѡ Нѡколајевсаъ Северној Америкасаъ портјасѡ ізшѡм грузѡн.

Кыѡ тѡѡса, неважѡн мјатежнѡкјас лылїсны да сувѡѡѡісны „Комілесѡс“, корсіѡ вѡлі лѡктѡ Черноморској портјасѡ. документјас відлалѡм да груз прѡѡѡі-

тѡм бѡрын, мјатежнѡкјас теплоходѡс секі леѡісны.

„Комілесѡс“ судноса капѡтан Черныј јорт раѡіограммаын јубѡртѡ, мыј Сеутаын теплоходѡс вѡлі обышѡітѡма. Обыск бѡрас, кодѡі езсет некущѡм резултатјас, теплоход нѡшта дырна сулаліс портас, мунѡм вылѡ разрешѡніе вѡчысѡѡн. Сеутасыс „Комілесѡс“ петіс сѡмын јанвар 4-ѡд лунѡ 18 часын 30 мѡнутын. Теплоход мѡѡѡѡѡѡ вѡѡ аслас назначѡніе кузаыс.

(ТАСС)

Чукѡртісны 186 шајт сѡм

Лѡтка рајіспѡлком бердса ѡнѡвѡзалун кутан јукѡѡѡны ужалысјас да рајѡѡлнѡчыс профсојузнѡкјаслѡн коллектив ыжыд вѡзмушѡѡніеѡн да лѡглунѡн вѡчавѡіѡ фашістској піратјас пѡдлѡј поступѡк вылѡ, кодјас ѡзтїсны да вѡјтїсны „Комсомѡл“ нѡма сѡветској теплоходѡс.

— Мѡ, профсојузнѡкјас да служашѡѡјјас,—гѡждѡны рѡзулѡціјаас,—корам правѡительствѡѡс, вѡјтѡм теплоход пыѡѡі, стрѡітны дасјасѡн вылѡ теплоходјас.

Сїѡ-жѡ собраніе вылас

профсојузнѡкјас чукѡртісны 186 шајт да 84 ур сѡм, кодѡс шуїсны сетны вылѡ теплоходјас стрѡітѡм вылѡ. Вѡѡѡ асланыс шуѡмын најѡ ескѡѡѡны сѡветској правѡительствѡѡс, мыј мѡ лубѡѡј мѡнутаын, правѡительство медѡѡѡа чукѡѡѡм серті, даѡѡс сувтны асыным рѡѡінаѡс дорјѡм вылѡ.

Шулепов.

Отв. редактор
М. Г. ДЫМОВ.